

TRGOVSKI LIST

ČASOPIS ZA TRGOVINO, INDUSTRIJO

KT.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Gradišče štev. 17/l. — Dopisi se ne vračajo — Štev. pri-
 naročnina za ozemlje SHS: letno D 60.—, za pol leta D 30.—, za četrt leta D 15.—, mesečno D 5.—, Ljubljana knjižnica,
 Ljubljana, v Ljubljani 11.953. — Štev. telefona 552.
 Pomoštvo D 90.—. — Plača in toži se v Ljubljani

LETO V.

LJUBLJANA, dne 20. aprila 1922.

STEV. 47.

List stane od 1. marca 1922:

celoletno Din. 75.—, t. j. (K 300.—);
 polletno Din. 37.50, t. j. (K 150.—);
 četrtletno Din. 18.75, t. j. (K 75.—);
 mesečno Din. 6.25, t. j. (K 25.—).

Nova ruska gospodarska politika.

Ako se pogledimo v razvoj ruskih razmer, nam nehote pride na misel znani železniški vlak, ki nam poljudno razjasnjuje Einsteinovo relativitetno teorijo. Potniki hodijo v vozovih gori in doli ali v smeri, v kateri se pomika vlak, ali pa njej nasprotno in vedo s kakšno absolutno brzino se pomikajo. Sovjetska vlada dela velikanske napore, da bi vzpostavila gospodarstvo v državi. Pri tem jo lahko primerjamo s potnikom v Einsteinovem vlakcu. Njene mere na gospodarskem polju se gibljejo sem in tja, toda slednjič pride, kljub korakom naprej in nazaj, vendar z mesta, ker jo nosi tok neizogibne potrebe. Zato ni nikakor važno, da bi se vsak vladin dekret natančno analiziral, ter preiskoval, kakšne praktične učinke bo imel. Večjo važnost je polagati na to, da se ugotovi tendenco in tempo sprememb, katere se v resnici izvršujejo. To se da najlepše ugotoviti pri vladnih naporih za vzpostavitev industrije. Te ugotovitve so ob enem tudi zgodovina socialističnih eksperimentov, ki se delajo v Rusiji že štiri leta. Vodje ruske politike trdijo, da so bili k nacionalizaciji industrije v zadnji vrsti primorani zbog vojne, posebno meščanske vojne, kakor tudi zbog blokade, kajti program boljševikov z leta 1917 je predvideval samo »kontrolno produkcijo« s strani delavstva. Stvari so potem vzele vsled upiranja uradniških in meščanskih krogov drugi tek. Vsekakor stoji slednjič fakt, da je izvršila vlada, ki se je ustanovila po revoluciji poddržavljenje industrije na socialistični podlagi. Vojni oziri so igrali pri tem le postransko vlogo. Ta socialistična organizacija je pa iz notranjih in zunanjih vzrokov ponesrečila. Nje cilj je bil ta, da se spravi celokupno gospodarstvo Rusije v enoten gospodarski sistem, pod enoten gospodarski aparat. Ustanovilo se je obširno birokracijo produkcije, posebno ustanovljeni uradi ter organizacija sovjetske kontrole, vse to je tvorilo aparat, ki je v teoriji funkcioniral s točnostjo barometra, ki je pa bil za praksno preveč kompliciran. Večkrat se sliši trditve, da zamore primitivno organizirano gospodarsko življenje prenašati take katastrofe lažje, toda Rusija nam je dokazala ravno nasprotno. Brezdvomno je s primitivnostjo združena nekaka počasnost v obnovitvi. Zavestna energija je produkt višje kulture, pasivna vztrajnost je pa dokaz za nerazvite naravne instinkte.

Do momenta, ko se je uvedla »nova gospodarska politika«, se je opirala vsa industrijska podjetnost na delavske organizacije, od obratnega sveta v tovarni, do zveze, ki je združila vse obrate iste panoge. — V zadnji instanci, v najvišjem gospodarskem svetu so zastopale takozvane glavne uprave (»Glavki«) vsako

panogo posebej. Takih glavnih uprav je bilo približno 50. Najvažnejša naloga centralnega vodstva gospodarskega sveta je bila razdelitev sirovin in določitev programa za produkcijo v vsaki panogi. — Vsaka uprava »Glavki« je imela obširen uradniški aparat s podrejenimi uradi za finance, za nabavo sirovin, za razdelitev produktov. Na čelu uprave je stal kolegij, sestavljen od najvišjega gospodarskega sveta, sporazumno z delavskimi organizacijami; kakor pri centrali, so bili taki aparati seveda v miniaturni tudi v posameznih gubernijah. Pri posameznih podjetjih je bilo razločevati takšna podjetja, katera so pripadala neposredno pod glavno upravo, to so bila podjetja posebne važnosti za obstoj države; podjetja lokalne važnosti, ki so sicer obratovala že po programu glavne uprave a so pripadala pod gubersko upravo in podjetja izključno lokalnega pomena, s katerimi se je bavila samo guberska uprava.

Obratno vodstvo v tovarnah je bilo kolegialno in individualno. — Vodstvo je imenovala glavna uprava sporazumno z delavskimi organizacijami.

V tem labirintu instanc se je človek zelo težko spoznal. Ruska industrija se je nahajala takorekoč v stadiju hiperorganizacije v pravem pomenu besede. Tudi ako bi bila vsaka hiba, ki je sama ob sebi umevna in vedno združena z birokratizmom, izključna, bi bilo intenzivno delo nemogoče.

Zasebna inicijativa in odgovornost bi izgubile vsak smisel, vsako važnost. K temu se je pridružilo še dejstvo, da ni imel mlin mnogo oziroma nič za mleti, da so bili stroji že porabljeni a malo delavstva in še to ne najboljše kakovosti. Ni mogoče točno ugotoviti, v koliki meri se je predvojna produkcija reducirala. — Približno sliko dajejo sledeči podatki: Železne peči v Kolomni so zmanjšale produkcijo za 30 od sto, zbog pomanjkanja materiala in orodja. Število delavcev znaša 5700 napram 15.000 v letu 1917. Samo v Moskvi primanjkuje nad 12.500 kvalificiranih delavcev različnih industrij. — Premogokopi v Zoneškom baseni dajejo samo 60 % predvojne produkcije. Do leta 1915 se je pridelalo v Rusiji brez Poljske letno 200 milijonov pudov (1 pud znaša 16.38 kg) surovega železa. S sedanjo produkcijo v iznosu 7 milijonov pudov, je prišla Rusija, kakor pravi »Pravda« zopet nazaj v čase Petra Velikega.

To brezupno stanje je mnogo pripomoglo k temu, da se je začela v Rusiji »nova gospodarska politika«. Z izjemo nekaterih državnih obratov, h katerim spadajo oni, ki so najvažnejši za obstoj države in za produkcijo življenjskih potrebščin, se oddajo tovarne zasebnikom v zakup. Samo v moskovski guberniji se je oddalo 115 tovarn v zakup. Glasom koncesijske pogodbe ostane zakupnikom del svojih produktov, koje sme razpečavati v svobodni trgovini; za to pa si mora tudi sam nabaviti potrebne sirovine. Mali obrati so popolnoma neodvisni, ter prepuščeni svobodnemu tržišču, med tem ko ostane veleindustrija, a to samo zelo važni obrati, še v rokah države. Te se je združilo v takozvane »truste«, to je podjetja, ki se medsebojno dopolnju-

jejo, kakor n. pr. premogokopi, visoke peči, livarne itd. S tem se pospešuje intenzivno gospodarjenje. Znan in zelo važen je trust, ki obsega 17 tekstilnih tovarn. To združenje v truste se nahaja še v stadiju razvoja. Toda tudi to so le organizirane oblike, ki so še vedno odvisne od najvišjega gospodarskega sveta, ki je njih ustanovitev sam dekretiral. — Glavne uprave »Glavki« so se pa odpravile. Trusti imajo avtonomno vodstvo, centralni organi imajo le pravico kontrole. Dasi niso še podjetja popolnoma svobodna, se je s tem vendar napravila korak naprej.

Težko je popisati ta komplicirani sistem v kratkih besedah. V glavnem pa gre tu le za prehodne oblike, ki se bodo s pritegnitvijo Rusije na svetovni trg postopno spopolnile. Začasno hoče država držati še v lastnih rokah veleobrate, želi pa, da bi s formiranjem trustov intenzificirala njih produkcijo. Vprašanje je pri tem, ali se bo ta način obnesel in ali se bo kmalu sama vlada povpraševala po tujih kapitalih, tujih podjetnikih? Velika Putilovska podjetja počivajo, ravnatoko počivajo druga podjetja v okolici Moskve, Tule, kjer so bili ogromni industrijski centri.

Jugoslovan. - italijan. gospodar. odnošaji.

Rimski poročevalec »Piccola« je imel pogovor s predsednikom jugoslovenske delegacije na konferenci nasledstvenih držav bivše avstro-ogrske monarhije dr. O. Rybašem o gospodarskih odnošajih med Jugoslavijo in Italijo.

»Ni dvoma — je izjavil dr. Rybaš — da je v največjem interesu obeh držav, da čim prej udeležite program gospodarskega sodelovanja in obnovitev starih trgovskih stikov. — Vsi tozadevni poizkusi pa so zastoj, dokler se ne vzpostavijo med obema državama odnošaji mirnega političnega sosedstva. Treba je predvsem, — kakor pravi Nitti v svoji knjigi »Evropa brez miru« — narediti vse mogoče za pomirjenje duhov. Samo iz vzajemnega zaupanja in pravičnega presojanja vzajemnih pravic lahko nastane možnost koristnega sodelovanja. Toda vsemu temu stoji na poti velika ovira: neizpolnitev rapalske pogodbe, ki povzroča v Jugoslaviji nezaupanje, v Italiji pa bodri gotove skrajne struje, ki se skrivajo, da bi rade razveljavile pogodbo, ali pa celo onemogočile njeno izvršitev. Po odstranitvi teh ovir, bi Italija mogla najti v Jugoslaviji najposrednejši vir za zalaganje z lesom, živino in tudi z žitom. V Italiji pa je struja, — je nadaljeval dr. Rybaš — ki bi hotela nekako usuznjiti jugoslovensko produkcijo, zanikajoč ji pravico do lastnega izhodišča na morje. — Uspeh take politike gospodarskega imperijalizma bi seveda oviral procvit obeh držav, ker če je en pogodbenik prisiljen ostati ubog, ima škodo od tega tudi drugi. V interesu Italije je torej, da se Jugoslavija gospodarsko čim bolj razvije. Glede uporabe tržaške luke s strani jugoslovenskih izvoznih tvrdk je izjavil dr. Rybaš, da bi Trst zopet lahko postal tranzitna postaja za jugoslovensko blago, toda neodvisno od kočljivega vprašanja valutne razlike, ki

ovira tudi čehoslovaško trgovino skozi Trst, kjer ima Čehoslovaška celo svojo prosto luko, gre tukaj za veliko oviro, ki obstoja v razpoložljivosti gotovih političnih krogov, kateri ne skrivajo svojega sovraštva jugoslovenskim trgovcem, kateri so večkrat celo izpostavljeni zasramovanju. Vsled zadržanja teh političnih krogov se je zgodilo in se godi vedno bolj pogostoma, da se jugoslovenski trgovci postavljajo rajši v direktni stik s Lombardijo in Pijemontom in da se, če že morajo, poslužujejo rajši Benetk nego Trsta. Glede Reke je izjavil dr. Rybaš, da je Reka ovira v italijansko-jugoslovenskih odnošajih, da pa po njegovem mnenju disorientira tudi tržaške gospodarske in trgovske kroge, ker bo imela usoda Reke velik vpliv na bodoče smernice Trsta. Na vsak način je pojem »Reka« bistven del pojma »Rapallo« in je potrebno, da zadobi vrednost znamenja lojalnosti in izgublja tako značaj jabolka spora. Glede konference v Portorozah je izjavil dr. Rybaš, da so njeni uspehi doslej skromni. — Nekoliko so se izboljšale pošne, brzojavne, telefonske in železniške zveze, toda vse bo zastoj, — je ponovno povdaril dr. Rybaš — dokler se ne izpolnita dva pogoja: pomirjenje duhov z izvršitvijo rapalske pogodbe.

Naša izplačila na Češkem.

Naša »Privileg. trgovinska agencija« v Pragi si je vzela nalogo, da posreduje ureditev izplačil, katere dolgujejo naši trgovci dobaviteljem v Čehoslovaški. V te svrhe je vposlala interesiranim jugoslovanskim in češkim trgovskim krogom sledeči poziv:

Nagli skok češke krone in istočasni padec dinarja, so otežkočili reguliranje izplačil za blago naročeno za kraljevino SHS na Čehoslovaškem in istočasno se je tudi otežkočila izpolnitev obveznosti čehoslovaških trgovcev in industrijalcev, kateri so prodali svoje blago v dinarski valuti.

To stanje je popolnoma pretrgalo vse trgovinske odnošaje med tema dvema bratskima državama in ogroža vprašanje obstoja mnogih čehoslovaških industrijalcev in jugoslovenskih trgovcev.

V ta namen se je sklicalo, kakor znano, ankete in konference, na katerih so se obravnavali ti problemi, toda ni še prišlo do nobenih pozitivnih in praktičnih rezultatov.

Mnenja so bila deljena in raznovrstna, tako, da so eni predlagali moratorij za izplačilo, drugi so pa bili proti moratoriju; eni so predlagali, da se vzame kot blago za obracunanje stalni odnos krone napram dinarju, med tem, ko so drugi temu ugovarjali, tako da ni prišlo do sporazuma.

Kot »Privileg. trgovinska agencija kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev« smatramo, da je na predlog in zahtevo naših trgovskih zbornic v Beogradu, Bečkerek, Novem Sadu in raznih drugih trgovskih organizacij (v Pančevi, Vrscu itd.), da jih zastopamo pri reguliranju tega kočljivega vprašanja, naša dolžnost, da nastopimo kot posredovalci v ci-

lju, da pride v vsakem posameznem slučaju do prijateljskega sporazuma med obema strankama. Samo na ta način je mogoče zagotoviti dobre zveze za bodočnost in ustvariti solidno borzo opirajočo se na medsebojno zaupanje in prijateljstvo.

Akoravno je ta posel zelo težak in dovolj neprijeten, smatramo, da je uprav v občem interesu vendar potrebno na ta način najradikalnejše rešiti vsa sporna vprašanja.

Ako ste soglasni s tem predlogom, tedaj blagovolite nam o tem sporočiti in pozvati vse vaše člane, kateri bi se hoteli na ta način poravnati, da se potom vas ali neposredno sami obrnejo na nas, da nam natančno popišejo svoj položaj.

Za pokritje posebnih stroškov potrebnih za organizacijo tega posla, za osobe, korespondenco in druge poizvedbe, bi se moralo odobriti privileg. agenciji kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev 1 (eden) od sto celokupnega iznosa.

Eventuelno bi agencija v primeru potrebe in na zahtevo obeh strank določila arbitražno sodišče, sestavljeno iz treh oseb, ki bi odločile v teh vprašanjih.

Prinašamo to akcijo naše privileg. trgovske agencije v Pragi na znanje našim interesentom, kateri bodo znali najbolje soditi o njenem značaju. Agencija je pripravljena, da pomaga vsakemu našemu trgovcu, da poravnava svoje obveznosti v Čehoslovaški. — Naslov naše agencije je: Praga, Kral. Vinohrady, Mikovcova ulica 3.

Naše lesno bogastvo.

Naša država se šteje med države, ki so najbogatejše na gozdovih. Gotove pokrajine, kakor na primer Bosna in Hercegovina, so brez dvoma v Evropi najbogatejše na gozdih. V državi sami nahajamo največ lesa v Bosni in Hercegovini, v zapadni Srbiji, v severni Crni gori, v Sandžaku, na Hrvaškem in v Sloveniji. Državnih gozdovih zavzemajo površino približno 3.218.560 hektarjev, ki pripade na posamezne pokrajine v sledečem razmerju: Srbija 800.000 hektarjev, Hrvaška in Slavonija 331.390 hektarjev, Bosna in Hercegovina 1.906.990 hektarjev, Slovenija 28.386 hektarjev, Bačka, Banat, Baranja 42.000 hektarjev, Crna gora 100.000 hektarjev, Dalmacija 9786 hektarjev.

Gozdovi, ki so v zasebni lasti se razprostirajo nad približno 2.459.558 hektarji površine. Na posamezne pokrajine pripadajo zasebni gozdovi s sledečim površjem: Srbija 350.000 hektarjev, Bosna in Hercegovina 700.000 hektarjev, Hrvaška 523.423 hektarjev, Slovenija 793.000 hektarjev, Crna gora 50.000 hektarjev, Dalmacija 117.000 hektarjev. Gozdovi, ki pripadajo posameznim občinam ali posameznim družbam znašajo v Srbiji, Dalmaciji, na Hrvaškem in v Crni gori približno 1.687.487 hektarjev. Slednjič znaša površina vseh gozdov 7.500.000 hektarjev. To neizmerno bogastvo gozdov je naravno razvilo v naši državi zelo živahno trgovino in industrijo lesa. Nekateri žage, ki so pri nas v obratu, spadajo med najvažnejše žage v Evropi. Industrijska podjetja v Doberlinu in Drvaru v Bosni, spadajo k najboljšeim podjetjem te panoge. V tih dveh podjetjih se izdeluje v normalnih časih za 400.000 m³ gradbenega lesa. 93 odstotkov akcij teh podjetij se nahaja v državnih rokah. Za tem bi, kar se tiče obširnosti obrata, sledilo podjetje Zavidović, ki pridela 550.000 m³ lesa za gradbe, potem žage v Purbah, ki izdelajo 100.000 kubičnih metrov in slednjič še veliko število manj važnih lesnih zavodov.

V Tesliću (v Bosni) nahajamo med drugim tudi veliko podjetje, ki se bavi z suho destilacijo lesa. Letno se konsumira v tem podjetju v 75 peceh za 150.000 m³ lesa. Konsumira se samo bukov les. Tovarna za celulozo v Drvarju se bavi z izdelova-

njem papirja. Država poseduje približno 50 odstotkov delnic tega podjetja.

Na Hrvaškem in v Slavoniji nahajamo zelo veliko število lesnih podjetij. Žage, tovarne za pohišstvo, tovarne za produkcijo tanina, prospevajo zelo dobro. Mnogo žag nahajamo tudi v Slavoniji.

Celokupna produkcija lesa daleč presega potrebe domačega konzuma. Izvoz lesa in lesnih izdelkov je zelo važen. Ponajveč se izvažata naš les in tudi lesni izdelki v Italijo, v Egipt, na Grško, v Turčijo, v Alžerijo itd.

Celokupna vrednost gozdov v Jugoslaviji znaša 60.000.000.000 dinarjev.

Industrija cementa v Jugoslaviji.

Industrija cementa je v Jugoslaviji zelo razvita ter tvori eno najvažnejših panog naše industrije. Produkcija znatno presega količino, potrebno za kritje domače uporabe in izvoz cementa je zelo važna postavka v naši izvojni trgovini. V naslednjem podamo najvažnejše tvornice za cement v naši državi:

Tovarna za cement v Beočinu (Srem). Proizvodna kapaciteta te tovarne znaša 27.000 vagonov cementa Portland ter 4500 vagonov cementa Roman letno. Produkti te tvornice so se pred vojno izvažali na Madžarsko, v Bolgarijo in v Turčijo. Tvornica zaposluje 800 delavcev in je opremljena z najmodernejšimi stroji (iz strojev, ki razvijajo 5500 konjskih sil in 35 peči.)

»Split« delniška družba za proizvodstvo cementa Portland. V tej tovarni se prideluje vsako leto za 20.000 vagonov cementa; tovarna je opremljena s 64 pečmi, ter je v njej zaposlenih 100 delavcev. Tudi ta tovarna je opremljena z najmodernejšimi stroji. Stroje goni hidravlična sila, ki šteje 2000 konjskih moči. Tvornica leži v bližini Splita in je bila prej last kreditne banke na Dunaju. V novejšem času pa je ta tovarna sklenila fuzijo s tovarno cementa Ralija v bližini Beograda. Izdelki te tovarne so namenjeni za izvoz; izvažata se približno 80 odstotkov cele produkcije v prekmorske kraje.

»Dalmatia« delniška družba za izdelovanje cementa Portland v Šušurcu pri Splitu. Proizvodna kapaciteta 15.000 vagonov.

»Adria«, tvornica cementa Portland v St. Kajo pri Splitu. Ta tovarna zamore producirati 8000 vagonov cementa na leto.

Tvornica cementa »Kroatia« v Podsusedu pri Zagrebu. Tudi produkcija te tovarne je znatna, ter dosega letno 7000 vagonov cementa.

Tvornica cementa v Ripanju pri Beogradu. Produkcija znaša letnih 1000 vagonov. Tvornica, ki je tekom vojne trpela velika poškodovanja, ni še obnovljena.

Največja tvornica cementa v Srbiji je tvornica v Popovcu. Njena letna kapaciteta znaša 4100 vagonov in sicer 3500 vag. cementa Portland in 600 vag. cementa Roman. Razen tega proizvaja ta tvornica še 1000 vagonov. V Srbiji imamo, kakor že gori omenjeno, še tovarno cementa v Raliji pri Beogradu. Tudi produkcija te tovarne je znatna, ter dosega letno 3600 vagonov.

Manjša tovarna je jadranska delniška družba za cement. Njena produkcija znaša 250 vagonov na leto.

Tovarna za cement v Zidanem mostu zaposluje 200 delavcev. Njena produkcija znaša letnih 2500 vagonov. Tovarna za cement v Trbovljah producira 2000 vagonov letno. Slednjič imamo še v Bakru delniško družbo za proizvodstvo cementa Portland. Letna produkcija znaša 2400 vagonov.

Fr. Zelenik.

Carina in gospodarstvo.

Carinsko vprašanje je eno najtežjih gospodarskih vprašanj in čeravno je rodilo obširno literaturo, vendar še vedno ni dognan vpliv carine na razvoj cen, industrije, trgovine, obrti, konzuma. Boj proti in za carino se bije od tedaj, odkar se goji smotreno narodno gospodarstvo.

Predno govorimo o upravičenosti zabavljanja proti carini, si oglejmo carinsko politiko propadle Avstrije. Tam je bil v veljavi od leta 1851 do leta 1878 carinski sistem, ki je popolnoma odgovarjal prostemu trgovinskemu prometu. Toda že v tisti dobi so nastopali ljuti nasprotniki tega sistema in so zahtevali varstveno carino za domačo industrijo in poljedelstvo. Gospodarska kriza leta 1873 jim je dala v roke moč. Gospodarski polom iz leta 1873 je bil v Avstriji naravnost ogromen. Požrl je nad 2000 milijonov goldinarjev. Samo na dunajski borzi so znašale izgube 1369 mil. goldinarjev, za tiste čase naravnost ogromen znesek. Vrh tega je bila še letina leta 1873 slaba. In vključ temu polomu se je Avstrija hitro opomogla. Pa se sedaj tako tresejo mnogi pred polomom, ki nam grozi. Takrat ni šlo za ničvredni vojni papirnati denar, takrat je šlo v izgubo resnično premoženje, prihranki.

Ta gospodarski polom je tedaj spraval na krmilo tiste, ki so zahtevali zaščito gospodarstva z visoko carino. In res je vpeljala Avstro-Ogrska leta 1878 carinsko tarifo, ki je že kazala značaj varstvene carine. Ta značaj se je podkrepil še v letu 1882, potem 1887 in posebno visoke carinske postavke za poljedelske in industrijske proizvode smo dobili leta 1906.

Visoka carina na industrijske izdelke ni bila popolnoma upravičena. Navedem v dokaz nastopne številke. Leta 1879 se je plačalo uvozne carine na železino okoli 375 tisoč goldinarjev, leta 1888 okoli 2 milijona goldinarjev in leta 1908 pa že nad 8 milijonov kron. Uvozne carine na stroje se je plačalo leta 1879 570 tisoč goldinarjev, leta 1888 že poldrug milijon goldinarjev in leta 1908 pa že nad 12 milijonov goldinarjev. Če se je vključ tako visoki carini uvažalo toliko železine in strojev, je to najboljši dokaz, da je rabilo gospodarstvo monarhije toliko raznih strojev in železine, da domača industrija nikakor ni mogla kriti cele potrebe in je tedaj po krivici vživala neprijetno visoko carinsko zaščito in s tem jemala iz žepov konzumenta znatne vsote. Ko bi domača industrija proizvajala dovolj in bi lahko krila vso potrebo, tedaj bi bil uvoz škodljiv in visoka carina na mestu.

Carinska politika bivše monarhije ni bila pravilna. Poznala je koristi le ogrskih magnatov, avstrijskih plemenitih veleagrarcev in pa industrijskih vitezov, široke mase državljanov pa so trpele škodo.

Da bomo lažje razumeli visoke carinske postavke, ki jih vsebuje avtonomna carinska tarifa in veljajo sedaj za celo ozemlje našega kraljevstva, oglejmo si nekoliko razmere med Srbijo in propadlo monarhijo. Leta 1878 je postala Srbija popolnoma prosta. Ali na berlinski konferenci je rovaril Andrassy, ki je bil pač v prvi vrsti Madžar, ne samo proti Slavanom sploh, ampak posebno proti Srbiji, kakor piše Jov. Ristič v svoji knjigi »Spoljšnji odnosi Srbije«. Ni čuda tedaj, če Ristič nikakor ni mogel odločiti se za sklep carinske pogodbe z veliko sosedo, čeravno so bili dogovori in pogodbe med Turško in monarhijo, ki so vezali glasom čl. 37 berlinske pogodbe bivšo turško sužnjo Srbijo do sklepa samostojne pogodbe, skrajno površni in pomanjkljivi. Šele po odstopu Rističa je sklenil Mijatović leta 1881 z Avstro-Ogrsko carinsko pogodbo, ki pa je nosila znake madžarske nadtosti in nasilnosti. Mala Srbija, obdana okrog in okrog od agrarnih in večinoma sovražnih držav, se ni mogla nikamor ganiti, pa se je morala

udati. Saj ni mogla nikamor izvažati prebitka iz poljedelstva in živinoreje. Posebno se je šlo za izvoz in prevoz goveje živine in svinj. Takrat je pa mogla izvažati le v Avstrijo in pa Nemčijo.

Srbija je podpisala levjo pogodbo z mogočno sosedo in ni čuda, če se je rodil v srbskih srcih gnjev in sovražstvo proti avstromadžarski tlačiteljici. Madžari so s svojimi šikanami, s katerimi so ovirali srbsko izvozno trgovino, podpihovali to sovražstvo. Leta 1908 je začela bivša monarhija gospodarski boj proti Srbiji, s katerim je hotela gospodarsko uničiti to malo ali energično državo. Bali smo se, da bo podlegla mala Srbija, toda bila je neukrotljiva, znala si je pomagati, preskrbela si je druga izhodišča in konečno je odnehala monarhija, ker se je le zbala za srbski trg, katerega je potrebovala. Kakor so bile zaprte avstro-ogrške meje srbskim volom in prašičem, tako je bila zaprta srbska meja industrijskim izdelkom avstrijskih čifutov in »insere Leit« so začeli protestirati proti madžarski politiki napram Srbiji, tembolj, ker je Nemčija napela vse sile, da bi si priborila srbski trg. Zmagala je takrat Srbija v tistem gospodarskem boju.

Mnogo je zabavljačev proti visoki carini, ki bi hoteli vsevprek uvažati in izkoriščati našo potrebo. Tem seveda greni visoka carina lepe upe na živahno in dobičkanosno kupčijo. Vpitje takih pač ne smemo poslušati, kakor tudi ne onih, ki hočejo uvažati predmete, ki se dobe in proizvajajo v naši državi. Palice in porcelanske figurice pač niso potrebne, na te lahko počakamo.

Nekaj drugega pa je, če gre za potrebščine, ki so nam potrebne, da si uredimo, obnovimo in zboljšamo obrate in gospodarstvo. Omenim le potrebščine poljedelstva, industrije in obrti.

Padanje cen v Zedinjenih državah.

Padanje mezd, ki se je pojavilo kot posledica industrijske krize najprej samo v nekaterih panogah, se je postopno razširilo na vse kategorije delavstva in vsaka rezistenca s strani delavskih organizacij je bila brezuspešna, ni mogla preprečiti tega fenomena, ki je posledica neizprosno gospodarskega zakona, kateremu se moramo podvreči vsi, ako hočemo vzpostaviti ravnotežje.

Tržaška »Era Nuova« prinaša o padanju mezd zelo zanimive podatke ameriških statističnih uradov. Najobširnejši elaborat v tem oziru obsega podatke, ugotovljene pri opazovanju poldrug milijonske mase delavcev, ki so bili zaposleni v 26 najvažnejših industrijskih podjetjih države. V tem znanstvenem delu se ugotavlja, da je purna mezda delavca od julija 1914 do septembra 1920 t. j. ko je dosegla višek, narasla za 156 od sto. Od septembra 1920 do polovice 1921 so padle mezde za 16,5 od sto, kar bi pa vseeno pomenjalo 144 odstotni porast napram plačam iz leta 1914. Tedenske delavske mezde so od julija 1914 do julija 1920 vzrastle za 140 od sto. Izza julija 1920 do julija 1921 so se zmanjšale za 32,2 od sto; napram letu 1914 so bile tedaj za 80 od sto večje.

Posebno zanimiva je konstatacija, da so mezde nespecialistov utrpela večje znižanje, kot mezde specialistov, one moških več nego žensk. Mezde ženskih delavnic moči so dosegle napram letu 1914 največjo svoto v letu 1921, ko so mezde delavcev že padale. Različen pojav pri delavcih specialistih in nespecialistih je posledica dejstva, da niso nespecialisti vobče ali vsaj ne tako dobro organizirani, kakor specialisti in da niso za to v stanju se uspešno postaviti v bran stremljenju podjetnikov, ki gre za tem, da doseže čim večje znižanje mezd. Privilegirani položaj delavk pa je posledica tega, da so si delavke v borbi da dosežejo pogoje moških delavcev tekom vojne potom zako-

Razširjajte Trgovski list!

nov in organizacije poboljšale svoj položaj. Akoravno se je znižala depresija industrije v Zedinjenih državah tekom poletja 1920, se je začelo z redukcijo mezd komaj koncem tega leta in začetkom 1921. Podčrtati je, da se je od tedaj nadaljeval proces padanja cen in sicer v vedno večjem obsegu in da traja še danes. Akoravno se z gotovostjo trdi, da so se znižale mezde za en četrt, ter da se je v istem obsegu tudi zmanjšala produkcija onih industrij, ki delajo za domači konsum, vendar ne more številčno določiti padanja mezd.

Dohodek delavca se ni zmanjšal samo zbog redukcije mezd, ampak tudi zbog brezposelnosti, ki je sledila krizi. Od junija 1920 do junija 1921 se je zaposlenost delavskih sil zmanjšala za 37 odstotkov; to zmanjšanje se je začelo pojavljati oktobra 1920 še razmeroma nalahko, a z decembrom 1920 je bil padec rapiden. Temu zmanjšanju naproti se mora ugotoviti, da se je od julija 1914 do junija 1920 zaposlenost delavski sile povečala za 50 odstotkov. Tudi tukaj je opaziti isto razliko v prid specializistov in žensk.

Urniki, ki je sedaj v splošnem v veljavi, je povzročil zmanjšanje od 53.7 ur na teden v juliju 1914 na 50 tedenskih ur v juniju 1920. V začetku leta 1921 se je opazilo zelo močno redukcijo urnika, ki je padel na 45 in pol ur na teden, kar pomenja zgubo 4 in pol ur napram juniju 1920 in 8 in pol ur napram 1914.

V praksi se je to zmanjšanje še povečalo, ker so učinkovito izvršili delavci le v redkih slučajih vse ure določene po urniku. Od 51.1 učinkovitih tedenskih ur v juliju 1914, se je prešlo na 48.9 v juniju 1920, in od junija 1921 na 48.9, kar pomenja 10 odstotno izgubo.

Največje redukcije tedenskih mezd se je moglo ugotoviti v železni industriji, v jeklarnah, pri poljedelstvu in v predilnicah. Najznatnejše zmanjšanje zaposlenosti delavskih sil se je pojavilo pri poljedelstvu, v industriji gumija, avtomobilov in papirja.

Zmanjšanje mezd delavskih ur in zaposlenosti delavcev zadobijo velik pomen, ako jih upoštevamo z ozirom na upliv, katerega imajo na cene življenjskih potrebščin. Delavske plače so dosegle v Ameriki največji iznos v oktobru 1920; tekom sledečih dveh mesecev so se cene znižale za skoro 7 odstotkov, medtem ko so cene živil ostale iste. Vsekakor so bile koncem junija 1921 tedenske mezde povprečno za 14.3 odstotkov večje od onih, koje so bile julija 1914. Začenši od junija 1921 se ni zmanjšanje cen prekinilo in se vedno bolj bliža povprečni visotini mezd, ki so bile navadne pred vojno.

Dr. Ciril Pfeifer:

Gospodarske in pridobitne zadrage ter obrtni red.

IV.

Po rešitvi prvega vprašanja, se li izvršujejo obrtni (t. j. predmet obrtov tvoreči) posli gospodarskih in pridobitnih zadrug obrtoma, nastane drugo vprašanje, so li zadrage zmožne izvrševati obrt.

Obrtni red pripisuje sposobnost za izvrševanje obrtov le fizičnim in pravnim ali juridičnim osebam (§ 3). Poslednje se smejo pod enakimi pogoji kakor fizične osebe baviti z obrtom, morajo pa nastaviti sposobnega namestnika (poslovodjo) ali zakupnika. Društva smejo izvrševati obrte le, če in v kolikor so za to upravičena po društvenih pravilih.

Juristične osebe v zmislu § 3 obrtnega reda so vse zakonito priznane združbe fizičnih oseb, pri katerih se po zakonitih določilih priznava kot pravni subjekt v imovinsko-pravnih odnosih od poedinih članov združbe različna in neodvisna pravna oseba. (Odl. upr. sod. od 6. julija 1901, št. 5349 Budw. 454 a, od 12. junija 1903, št. 6655 Budw. 1860a, od 13. junija 1903, št. 6657 Budw.

1862a, od 11. julija 1903, št. 7757 Budw. 1954a.)

Z ozirom na določilo § 26. o. d. z. in splošno besedilo § 3/2 o. r., ki govori o društvi vobče in brez razlike, je tudi gospodarske in pridobitne zadrage prištevati pravnim osebam, čeravno jih § 90 zakona z dne 9. apr. 1873, drž. zak. št. 70 izločuje iz območja uporabnosti določil društvenega zakona z dne 26. novembra 1852, drž. zak. št. 252. Da je temu tako, je jasno razvidno iz materijalij k parlamentarnim posvetovanjem o noveli k obrtnemu zakonu, ki vsebujejo tendenco, kar najbolj omejiti pravno sposobnost juridičnih oseb in družb za nastop obrtov. (Posv. perm. obrtnega odseka št. 2544 prilog k stenografičnim zapisnikom poslanske zbornice, XVII. zasedanje 1906.) Če bi imel zakonodajalec pri končni določilvi novega odstavka k § 3 v mislih le gotovo vrsto društev, potem bi morala biti ta njegova namera, ki bi nasprotovala splošni tendenci, v zakonu jasno izražena. Ker pa se to ni zgodilo in, ker govori zakon o družstvih sploh, se mora sklepati, da velja določilo § 3/2 obrtnega reda glede vseh kolektivnih združenj, med katere je prištevati tudi gospodarske in pridobitne zadrage, posebno, ker jih § 1. zakona z dne 9. aprila 1873, drž. zak. št. 70 sam izrecno označuje kot društva in jih v §§ 92 in 95 glede nastopa in izvrševanja koncesioniranih podjetij enači drugim društvom. Dalje odloča v zmislu §§ 1, 5 in 88 kakor pri drugih društvih tudi pri njih statut, če in v koliko so zmožne pridobiti si obrtne pravice. (Odl. upr. sod. od 11. dec. 1907, št. 11.157 Budw. 5563 in od 17. febr. 1915 št. 1061 Budw. 10.762.)

§ 92 združnega zakona določa: Če hoče zadruga obratovati podjetje, za katero je po zakonu potrebno državno dovoljenje (koncesija), si mora v zmislu obstoječih določil pridobiti zadevno dovoljenje. Da pod tem »dovoljenjem« ni razumeti le društveno pravnih (zak. od 26. nov. 1852 drž. zak. št. 252), ampak tudi druge koncesije, je splošno naziranje, ki je našlo svoj izraz v odločbi upr. sod. od 7. dec. 1910, št. 12.790 Budw. 7776 a. Iz učenega določila se zrcali, da statutarna upravičenost ni istovetna z obrtno upravičenostjo, temveč da je le pogoj, brez katerega je nemogoča pridobitev poslednje, in dalje, da zadruga nima pravice, zahtevati podelitev koncesije. (Odl. upr. sod. od 25. junija 1884 Budw. 2184, od 4. novembra 1892 št. 3290 Budw. 6853, od 26. maja 1899 št. 3898 Budw. 12.876 in razp. notr. min. od 4. oktobra 1888 št. 15.905, razp. trg. min. od 5. nov. 1888 št. 7320 zb. n. 701, z dne 21. febr. 1896 št. 72.680 in 1895 zb. n. 702 ter razp. notr. min. od 13. oktobra 1900, št. 34.523.) Po zgolj besedni interpretaciji zakonitega določila bi bilo posneti, da so gospodarske in pridobitne zadrage vezane na določila obrtnega reda glede pridobitve obrtne pravice le pri koncesioniranih obrtih, kar pa se protivi intencijam obrtnega reda in pravnim načelom, kajti možno je le dvoje, ali velja obrtni red v celem obsegu za vse obrtoma izvršene obrtne posle obrtno pravno sposobne osebe, ali pa tukaj sploh ne velja. Zato se mora smatrati »dovoljenje« (koncesija) v § 92 in »koncesioniran« v § 95 združnega zakona za pogreške, ali pa se mora tem besedam pripisovati kar najširši pomen, tako, da je pod »koncesijo« razumeti poleg obrtne koncesije tudi seznavanje (vzette obrtne prijave na znanje). Če bi zakonodajalec hotel, da so vsa ali nekatera določila obrtnega reda neobvezna za zadrage v obče, ali vsaj za one, ki omeje poslovanje na člano, ali ki izvršujejo rokodelske ali prostre obrti, bi moral to v obrtnem redu izrecno omeniti, za kar je imel dovolj priložnosti, posebno ob priliki noveliranja leta 1883 in leta 1907. To naziranje se zrcali tudi v dr. Emil Hellerjevem komentarju k obrtnemu redu I. zv. str. 50 in vsaj glede zadrž, ki ne poslujejo le s člani v razpisu trg. min. od 5. nov. 1888 št. 7320 zb. n. 701. (Dalje prth.)

Izvoz in uvoz.

Naš uvoz v tretjem tromesečju 1921 je znašal po carinski statistiki vrednost 982,904.786 dinarjev. Uvoz za prvih 9 mesecev 1921 je znašal 3.076.430.334 dinarjev. Izvoz je v istem času znašal vsoto 1.668.780.729 dinarjev. Po teh podatkih je torej za prvih 9 mesecev 1921 trgovinska bilanca zelo nepovoljna. Brez dvoma so te številke zelo neza-nealjive in niti približno točne.

Naš izvoz lesa v Egipt. Po poročilu naše trgovinske agenture v Port-Saidu, poroča zagrebška trgovinska in obrtna zbornica, da se je leta 1921 uvozilo v Egipt 571.205 kubičnih metrov lesnega materiala in lesnih izdelkov v vrednosti 4,596.388 egiptovskih lir. Na prvem mestu izvoznih držav je bila Švedska, potem Rumunija, Finska, Jugoslavija, Turčija in Italija.

Pristojbine za izvoz Madžarski. Madžarski finančni minister je odredil, da se imajo v bodoče plačevati izvozne pristojbine: za repno, solnčnično in bučno seme 400 K m., za laneno seme 500 K m. brutto meterski cent; za ovce 10 odstotkov njih vrednosti, drugače 1000 K m. za komad; za ovčje meso 1200 K m. netto meterski cent; za pešnično moko št. 0.1600 K m. brutto meterski cent.

Izvozna pristojbina na koks v Českoslovaški ukinjena. Beograjsko českoslovaško poslaništvo javlja da je českoslovaško trgovinsko ministrstvo ukinilo izvozno takso na koks.

Svobodni uvoz moke v Nemčijo. V svrhu reguliranja visokih domačih cen moki je nemška vlada dovolila svoboden uvoz moke v Nemčijo.

Narodno gospodarske zadeve. Trgovina.

Ponovno podraženje sladkorja. Kakor poročajo iz Zagreba, so kartelirane tvornice sladkorja povišale ponovno cene za 20.000 kron pri vagonu to je za 2 K pri kilogramu.

Konkurenca českemu sladkorju na Dunaju. Z Dunaja poročajo: Sedanja cena českoslovaškemu kristalnemu sladkorju na Dunaju je 5 in pol Kč, dočim pride holandski, oziroma javanski sladkor pariteta Trst za 20 do 35 českoslovaških vinarjev cenejše. V sled tega se českoslovaški sladkor zelo težko razpečava v Avstriji. V krogih avstrijskega trgovstva s sladkorjem pričakujejo, da bodo češki sladkorni industrijalci znižali cene.

Trgovska bilanca v Nemčiji. V mesecu februarju je trg. bilanca Nemčije aktivna. Uvoz je znašal 14.75 (23.1 v januarju) milj. centov v iznosu 12 (12.8) milijard mark. Izvoz je znašal 17.5 (20.3) milijonov centov v iznosu 14.05 (14.5) milijard mark. Zelo pomanjšal se je uvoz pšenice, oljnatega sadja, volne, železne rude in surovega bakra.

Industrija.

Izum prožnega stekla. Nedavno so poročali listi, da je neki češki steklar izumel nerazbitno steklo. Sedaj pa poročajo češki časniki, da se vrše poizkušnje tudi s prožnim steklom. Novo steklo ima take lastnosti kakor sljuda. Lahko se upogiblje ter kljubuje močnejšim udarcem. Steklena žarnica iz primerne višine vržena na tla, se ne razbije in ne poči. Steklene krogle se bodo lahko rabile na biljardu. Izum se še izpopolnjuje in je upati, da bo na jesenskem velesojmu že razstavljen.

Denarstvo.

Dividenda trboveljske premogokopne družbe. Kakor poroča »Prager Presse«, bo znašala dividenda trboveljske premogokopne družbe za leto 1921. od 30 do 35 jugoslovanskih kron.

Ekvivalent franka. S 1. aprilom se računa frank pri plačilu telefonskih in brzojavnih pristojbin za inozemstvo v 15 kratnem dinarskem iznosu.

Obrtok bankoveev v naši državi. Od 22. do 31. marca se je zvišalo število bankoveev za 56,882.430 Din. ter znaša tega dne 4,784.779.280 Din. V istem času se je zmanjšala metalna bančna podlaga za 2,814.167.51 Din.

Zlati agio v Nemčiji. Zlati agio za carino se je s 1. aprilom zvišal od 4400 odstotkov na 5000 odstotkov.

Podraženje anilinskih barv v Nemčiji. Anilinske barve v Nemčiji so se podražile povprečno za 30 odstotkov.

Carina.

Carinjenje od strani železniške oblasti. Iz Beograda poročajo: Med prometnim ministrstvom in Generalno direkcijo carin je dosežen sporazum v vprašanju carinjenja potujočega blaga za kraje kjer ni carinarnic. Tam bo blago carinila železniška oblast. Uredba bo stopila v veljavo, čim se izvršijo predhodni posli.

Davki.

Reforma fin. administracije. Fin. zakon za nove budgetske dvanajstine (maj, junij) predvideva decentralizacijo v administraciji fin. uprave. Od sedaj bodo fin. uprave pod gen. direkcijo davkov, pa ne kakor do sedaj centralizirane pod direkcijo državnega računovodstva.

Promet.

Telefonska pristojbina Ljubljana-Praga. Kakor poroča »Službeni list« poštne in brzojavnega ravnateljstva v Ljubljani, znaša po novi enakovrednosti franka pristojbina za pogovor Ljubljana-Praga 19 dinarjev za enoto.

Kanal Donava - Sava - Bakar. Minister za zgradbe bo ministrskemu svetu predložil v pretres projekt gradnje kanala, ki bo vezal jadransko morje s Kolpo, Savo in Donavo. Kanal bo 150 km dolg ter bo izhajal iz Bakra.

Poštna konvencija z Rumunijo. Minister pošte in brzojava pripravlja ratifikacijo poštne konvencije zaključene med našo državo in Rumunsko. Po tej konvenciji bodo šle vse pošiljke na vzhod preko naše države.

Dobava, prodaja.

Dobava gumijevih izdelkov. Ravnateljstvo državnih železnic v Subotici razpisuje na dan 10. maja t. l. pismeno ofertalno licitacijo glede dobave raznih gumijevih izdelkov. Predmetni oglas je interesentom v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava preje in jelšovine. Uprava smodnišnice v Kamniku razpisuje na dan 20. maja t. l. ob 11. uri dopoldne licitacijo glede dobave 20.100 kg preje in na dan 30. maja t. l. ob 11. uri dopoldne licitacijo glede dobave 1200 m² jelšovine. Predmetna oglasa sta v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Iz naših organizacij.

VABILO

na

tretji redni občni zbor Zveze gremijev in trgovskih zadrug za Slovenijo

v Ljubljani, ki se vrši

v soboto, dne 29. apr. t. l. ob 1/2 4. uri v sejni dvorani posojilnice v Celju

s sledečim dnevnim redom:

1. Pozdrav načelnika Zveze in otvoritev občnega zbora.
2. Poročilo tajništva o delovanju Zveze v drugem poslovnem letu.
3. Poročilo blagajnika o zaključku za leto 1921 in o proračunu za 1922.
4. Poročilo pregledovalcev računov.
5. Sklepanje o predlogih v zmislu § 12 točke 4 zveznih pravil.
6. Slučajnosti.

Udeležba na občnem zboru je dovoljena samo delegatom gremijev in zadrug, ki so včlanjeni pri Zvezi, v zmislu določb člana 10 zveznih pravil.

Zveza pozivlja vse gremije in zadrage, da se po svojih delegatih polnoštevilno udeležijo občnega zbora.

V Ljubljani, dne 13. aprila 1922.

Zveza trgovskih gremijev in zadrug za Slovenijo, Ljubljana.

Inkas posredovalnice slovenskega trgovskega društva »Merkur« v Ljubljani. Sprejme se: 8 knjigovodij, 2 kontorista, 2 potnikar, 3 skladiščniki, 3 pomočniki železninske stroke, 3 pomočniki manufakturne stroke, 1 pomočnik špecerijske stroke, 10 kontoristinj, 1 blagajničarka, 14 prodajalk, 9 učencev.

Službe išče: 5 knjigovodij, 4 kontoristi, 2 poslovodja, 2 potnika, 4 skladiščniki, 39 pomočnikov mešane stroke, 4 pomočniki špecerijske stroke, 38 kontorištinj, 6 blagajničark, 30 prodajalk, 16 učencev in 11 učenk. — Posredovalnica posluje za delodajalce in člane društva brezplačno, za druge proti mali odškodnini. Gg. trgovce prosimo, da se pri nastavljanju trgovskega in drugega osobja vedno poslužujejo naše posredovalnice, ki bo skušala željam kar najnatančneje ustreči.

Razno.

Slovenska stenografija. Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani nam je poslala novo učno knjigo: »Fr. Novak, Slovenska stenografija II. del: Debatno pismo, katera upošteva dve vrsti krajsanja. Poda obširen pouk o načelih krajsanja kakor tudi seznamek brzopisnih »stalnih« okrajšav. Kar se tiče stenograma je vseskozi lično in jasno pisan. Z ozirom na nje važnost v praktičnem življenju in nizko ceno, jo najtopleje priporočamo. — Knjiga stane Din. 16.— in jo ima v zehogi »Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani«.

Trgovska akademija v Beogradu. Kakor čujemo, se namerava zgraditi v Beogradu trgovska akademija, in sicer iz fonda bratov Radojkovića.

Obtok bankoveev v Avstriji je znašal 7. t. m. 307.9 milijard kron. Od 1. do 7. t. m. se je povečal za 3.8 milijard.

Obtok bankoveev v Češkoslovaški se je v prvem tednu aprila zmanjšal za 198.467.000 na 10.124.602.000 Kč.

Pridelek žitaric Češkoslovaške napram svetovni produkciji. Pridelek pšenice v Češkoslovaški znaša po poročilu statističnega državnega urada 0.73 odst. svetovnega pridelka (najjačji faktor so Zedinjene države s 23.19 odst.). Rži pride 2.32 odst. od svetovnega pridelka na Češkoslovaško, a ječmena 2.38 odst. V produkciji sladkorja in hmelja zavzema Češkoslovaška z 11.11 odst. tretje mesto med evropskimi državami.

Število konkursov v Nemčiji se zmanjšuje. V prvem četrtletju 1922 je število konkursov padlo na 398 proti 602 v prejšnjem četrtletju.

Razvoj cen v Zedinjenih državah. V letu 1921. so cene v Zedinjenih državah precej padle. Zanimivo je, da so cene mnogim predmetom od januarja 1921. do julija 1921. padle, a od tega časa do januarja 1922. zopet narastle. Ako vzamemo kot temeljno podlago cene v letu 1913., in jih označimo s 100, dobimo sledeči pregled razvoja cen v letu 1921:

	januar 1921.	julij 1921.	januar 1922.
splošna indeksna številka	162	141	138
koruza	107	110	77
pšenica	205	165	149
bombaž	113	90	132
volna	141	125	154
goveda	117	91	90
sir. železo	202	132	123
jeklo	176	125	113
baker	83	80	88
svinec	116	102	109
premog	192	157	163
koks	227	119	113
petrolej	366	108	242
svila	171	156	198
kože	98	74	90
usnje	132	115	112
čevlji	226	226	209
opeka	252	225	232
stavbni les	168	124	124

V primeri s cenami leta 1913. stoji torej januarja 1922. v ceni med omenjenimi predmeti najvišje opeka, in sicer za 132 odstotkov, a najnižje koruza, ki je celo padla za 23 odstotkov.

Tržna poročila.

Zito. Zagreb. Pšenica se trži okoli 1700 K pariteta vtovorna postaja, koruza 1250—1390 K pariteta Sisak, rž 1380 do 1400 K pariteta vtovorna postaja, ječmen 1270 do 1300 K pariteta vtovorna postaja, moka (finejša) 25—26 K pariteta vtovorna postaja, otrobi 900—950 kron pariteta vtovorna postaja.

Cene živil v Beogradu. V Beogradu so prodajali zadnje dni: govedino po 11 dinarjev kilo, teletino po 12 Din., jagnjetino po 14 Din., prekajeno svinjino po 20 Din., suho slanino po 20 Din. in surovo maslo po 45 Din.

Borza.

Zagreb, devize: Berlin 26.75—27.75, Milan 417.50—422.50, London 340 do 342.50, Newyork 76—76.50, Pariz 708 do 715, Praga 154—156, Svica 1475 do 1500, Dunaj 1—1.0175, Budimpešta 9.75 do 10, Varšava 2—2.15. Valute: dolar 75.75—76.25, avstr. krone 1—1.05, češke krone 150—152.50, funti 333—335, napoleoni 250, madžarske krone 9, marke 27.50, lire 410—418.

Jadranska banka 280.
Ljublj. kreditna banka 236.
Ljublj. strojne tovarne 212.50.
Trbov. premogokopna družba 250—264.

Beograjska borza včeraj radi praznikov še ni poslovala.

Dunaj, devize: Zagreb 24.72—24.73, Beograd 98.78—99.02, Berlin 26.57 1/2 do 26.67 1/2, Budimpešta 9.62—9.68, London 328.75—329.25, Milan 419.20 do 419.80, Newyork 7644—7656, Pariz 713 do 714, Praga 1535.25—1537.25, Sofija 52.95—53.05, Varšava 202.70—206.70, Curih 1488.75—1491.25. Valute: dolarji 7594—7606, levi 51.95—52.05, nemške marke 265.75—266.75, funti 328.25 do 328.75, francoski franki 707.50—708.50, lire 417.20—417.80, dinarji 98.78 do 99.02, poljske marke 202—206, leji 53.94—56.06, švicarski franki 1481.25

Genilni jermeni iz la usnja za tovarne, mlino, žage in poljedelske stroje v vsaki širini v zalogi pri **Ivan Kraos, Maribor.**

Beli fižol

(fižolica) v vrečah brutto za netto po 14 K za kg prodaja tvrdka **Paternost & Remic**, Ljubljana, Slomškova ul. št. 11, telef. 530.

Mavec - gips portland in roman-cement

nudi po najnižji ceni
Kosta Novakovič
veletrgovina s stavbenim materijalom
Ljubljana,
Miklošičeva cesta št. 13.

do 1483.75, češke krone 153.40—153.60, madžarske krone 9.72—9.78.

Curih: Berlin 1.76, Newyork 514, London 22.71, Pariz 47.80, Milan 28.10, Praga 10.35, Budimpešta 0.62, Zagreb 1.65, Varšava 0.14, Dunaj 0.064, avstrijske žigosane krone 0.07.

Berlin: Italija 1598—1620, London 1290.35—1293.65, Newyork 291.63 do 292.37, Pariz 2728.55—2733.45, Svica 5692.85—5707.15, Dunaj 3.75 1/2—3.79 1/2, Praga 580.25—581.75, Budimpešta 36.95 do 37.05, Sofija 204.70—205.30.

„Promet“ Vse tehnične potrebščine iz gumija, asbesta, pamula, in kovine. Potrebščine za strojni obrat, tehnične kemikalije, stroje i. t. d.

Pridatke za Nat. Reg. blagajne

kontrolne trakove, šekovne zvitke, barvo itd. **dobavlja ANTON RAVHEKAR**, Ljubljana, Pred Jekofiju 20. Olavna zal. pridakov NRK.

Trgovci, industrijalci

spomnite se,
da še vedno nimate

„Trgovski dom“

Darila sprejema
„Trgovski dom“, Ljubljana
Gradišče 17.

- Najfinejši riž -

italijanske znamke, Vercelli AAA Glace Sublime, oddaja v vsaki množini nad 100 kg, kakor tudi cele vagone, najceneje in pod najugodnejšimi pogoji tvrdka

Paternost & Remic, Ljubljana,
Slomškova ulica št. 11, telefon št. 589.

Na drobno!

Na debelo!

Vse vrste usnja: boks, ševro, črni in barvani, prodaja trgovina usnja

J. MARCHIOTTI, LJUBLJANA

Sv. Petra cesta št. 30.

Zaloga klavirjev in pianinov

najboljših tovarn: Bösendorfer, Erhbar, Czapka, Hözl, Schweighofer, Stigl. Tudi na obroke.

Jerica Hubad roj. Dolenc. Ljubljana, Hlišerjeva ulica 5.

Uvoz in prodaja raznovrstnega inozemskega manufakturnega blaga.

A. & E. SKABERNE

LJUBLJANA

Posebni oddelek za pletenine, trikotažo in perilo.

Brzojavl: Hedžet

Telef. št. 75.

Manufakturna trgovina na veliko

Hedžet & Koritnik - Ljubljana

Francišškanska ulica 4